

LITERATURA LANTZEKO FITXAK

PAPER TXORIAK

Xia Tenzinen bidaia miresgarria

Patxi Zubizarreta

Marraskilaria
Jacobó Muñiz

Hezkuntza, Unibertsitate eta Ikerketa Saileko hizkuntza-azterketa gainditu du.

Itzulpena: Patxi Ezkiaga

© Ariketak: Fernando Castillo eta Otilia Coronado

© Marrazkiak: Jacobo Muñiz

© Editorial Luis Vives, 2012

© Argitaraldi honena: Ibaizabal argitaletxea, 2012

Inprimaketa

ETG (Edelvives Talleres Gráficos)

ISO 9001 Ziurtagiridun Tailer Grafikoak

50012 Zaragoza

LITERATURA LANTZEKO FITXAK –Xia Tenzinen bidaia miresgarria

ISBN: 978-84-8394-675-6

Lege gordailua: BI-990/2012

Eragotzita dago, legeak ezarritako salbuespenetan izan ezik, obra honen edozein eratako berregintza, komunikazio publikoa eta moldaketa, aurrez jabetza intelektualaren titularren baimena eskuratzen ez bada. Eskubide horien urraketa jabetza intelektualaren aurkako delitu bezala har daiteke (Kode Penaleko 270 eta hurrengo artikulua). CEDRO erakundeak (Centro Español de Derechos Reprográficos, www.cedro.org) babesten ditu aipatu eskubide horiek.

irakurri aurretik

1 **Begiratu** azalari, eta **erantzun**.

- Zure ustez, nor da Xía Tenzin?

- Zergatik uste duzu bidaiatzen duela? Zure ustez, nora iritsi nahiko du?

- Zure ustez, zeri begira dago pertsonaia? Zergatik uste duzu dagoela horri begira?

2 **Idatzi** zer-nolako aldeak aurkitzen dituzun pertsonaiarengan liburuari buelta ematean.

Zuzenean	Buelta ematean
Haren jantzia honelakoa da:	Haren jantzia honelakoa da:
Txanoa honelakoa da:	Txanoa honelakoa da:

3 **Inguratu** zure irudia islatzeko gauza diren materialak.

egurra

kristala

belarra

oihala

izotza

ispilua

papera

metala

- Pertsonaia aipatutako material horietako baten gainetik oinez doa. Zein ote da material hori?

4 **Irakurri** liburuaren kontrazala, eta **erantzun**.

- Ekaitzez gain, beste zer-nolako arriskuak uste duzu aurkituko dituela Xía Tenzinek?

- Zein izan litezke munduko pertsonaiarik altuena izatearen abantailak?

- Eta eragozpenak?

5 **Adierazi** bidaia batean gerta daitezkeen gauza harrigarriak. **Marratzu** horietako bat.

6 **Gogoratu** zure bidaietako bat. Zer izan zen gauzarik dibertigarriena?

Irakurri bitartean

1 Erantzun:

- Nor da istorioaren protagonista?
-

- Nora iritsi nahi zuen?
-

- Nork egin zuen bide hura berak baino lehenago?
-

- Jentzik, protagonistaren arrebak, zergatik janzen zuen abitu gorrizta?
-

- Zer eman zion Jentzik anaiari agurtu baino lehen?
-

2 Osatu zutabeak honako sinonimoak eta antonimoak erabiliz:

aldendu, berotuta, hurbildu, nekatuta, ikaragarria, jaitsi, txikia, igo, lasai, izoztuta

HITZA	SINONIMOA	ANTONIMOA
gora egin		
akituta		
erraldoia		
urrundu		
jelatuta		

3 **Adierazi** nor den Sakyako Handia, eta zergatik ematen dioten izen hori.

4 **Inguratu** Xía Tenzinek erabili zituen hitzak kolore zuria lagun itsuari deskribatzeko.

irina	hodeiak	
gatza	kotoia	esnea
azukrea	elurra	

5 **Osatu.**

Igarlearen hitzez oroitu zen: «_____ euria egiten duenean, orduan _____».

6 **Marraztu** igarleak igarritako euria.

- Izan ere, zer zen euri hori?

Irakurri bitartean

- 1 Liburuaren hirugarren kapituluaren izenburua «Euri berdea» da. **Adierazi** zergatik. Gero, **marratzu** euri berdea erakutsiko digun paisaia.

- 2 **Osatu** paragrafoa honako hitz hauekin:

gobernadoreak jendea alde egin
jatekorik zergak matxinatu

Lanzhou-ko _____ da. Hango probintziako _____, Krudela esaten diotenak, izugarri igo dizkie _____. _____ gabe, dirurik gabe, aukera egin behar izan dute: hirian geratu eta gobernadoreari aurre egin eta _____, edo alde egin.

- 3 **Adierazi** erantzun zuzena.

- Zer erabaki zuen Lanzhou-ko jendeak?
 - Gobernadorearen aurka matxinatzea
 - Hiritik alde egitea
- Zer islatzen zuten haien aurpegiek?
 - Kezka eta beldurra
 - Harridura
 - Lasaitasuna

4 **Lotu** hitz bakoitza dagokion esanahiarekin:

Monasterioa

Musulmanen eraikin erlijioso.

Ziega

Lurpeko kartzela.

Meskita

Monjeen bizitokia den etxea edo komentua.

5 **Adierazi** zertan ari diren marrazkiko soldaduak.

6 **Inguratu** zer ikus eta entzun zezakeen Xía Tenzinek ziegatik.

Danborren soinua

Soldaduen patruilak

Musika ezta

Iluntzen ari zuen zerua

Txorien kantua

Emakume bat dantzan

7 **Erantzun.** Zergatik sartu zuten Xía Tenzin kartzelan?

Irakurri bitartean

- 1 **Osatu** esaldi hauek zeure hitzak erabiliz.

Soldaduak behartuta, Xía Tenzinek eguzkia irteten zenetik sartzzen zen arte lan egiten zuen _____.

Xíak dantzaria ikusten zuen _____.

Yaoniang Ping-Ping da _____ izena.

Pintoreak pintzela hartu eta _____ marraztu zuen.

- 2 **Asmatu** bertso berriak dantzariarena bezalako poema bat osatzeko.

Izan nahi zuten zeruan
buru bikoitzeko txoria bezala;
eta, lurrean,
beren adarrak elkartzen dituzten
bi zuhaitz bezala.

Izan nahi zuten uretan
_____ bezala;
eta, elurretan,

_____ bezala.

- 3 **Inguratu** besteekin zerikusirik ez daukan hitza.

marraztu - koloreztatu - margotu - zuritu - pintatu

lanbroa - elurra - kazkabarra - euria - mendia

ziztrin - zeken - zikoitz - eskuzabal - mizkin

goibel - betilun - triste - burumakur - alai

4 **Idatzi ts** edo **tz**, dagokionaren arabera.

A___o goizean ikusi zintudan.

Hu___ handia egin zenuen.

Hamar a___o zihoazen azokara.

Goiko ha___a sentitu zuen.

Lau mul___otan sailkatuta daude.

5 **Ezabatu** silaba arrotza, eta **berridatzi** testua behar bezala.

Eta, halapako pabatean harpatu du pintzelapa, pabusti padu tintapa beltzeapan paeta, ezpa bat ezpa bi, lauzpapabost trapazu lapaburrepatan sekulapa eginpa paden kaparramarroparik per-pafektupaena epata ederrenenapa marrazpatu zupaen.

- Zer da hobekien marrazten duzuna? _____

6 **Lotu** esaldi bakoitza dagokion pertsoniarekin.

Erabateko isiltasunean,
eskailera igotzeari ekin zion.

Pintoreak

Arroz hautsez makillatuta.

Dantzariak

Hamar urte eman zituen
karramarro bat marrazteko.

Alkateak

Hitza hartu eta gobernadoreari
hitz egin zion.

Xía Tenzin

Irakurri bitartean

1 **Aukeratu** erantzun zuzena.

Ihes egin arren, Xia Tenzin zergatik sentitzen zen triste?

Ezin zuelako aita aurkitu. Dantzariak oroitzen zelako.

Yinchuan hirira heldu zenean, zer bilatu zuen?

Zapataria bat. Mezularia bat. Janaria.

Xia Tenzinek non hartu zuen ostatu?

Hotel batean. Zapatariaren etxean. Kalean.

Zer eman zion zapataria hiri utzi baino lehen?

Mapa bat. Opari bat. Gutun bat.

2 **Ordenatu** gertaerak.

Marka bat egin zuen pintura zuriz.

Marka bat egin zuen pintura gorriz.

Norbaitek zuriz margotu zituen ate guztiak.

Ate guztiak marka gorriz markatuta aurkitu zituzten.

Gobernadoreak bere gizonetako bat bidali zuen erraldoiaren atzetik.

3 **Erantzun.**

- Zergatik izutu ziren soldaduak apo eta suge euriarekin?

- Zer egin zuten soldaduek ihes egin baino lehen?

4 **Inguratu** paragrafo honi ez dagozkion zatiak.

Biharamunean, gainera, hodeietatik apo eta suge euria egin zuen Yinchuanen. Antza, uda minean, lehortea delarik, ingurune fresko eta hezeagoen bila, krokodiloak, apo eta sugeak basoetan edo sasi artean ezkututzen dira, baina euria egitearekin batera irten egiten dira freskura eta loreen usainaren bila, eta hainbeste igel eta suge batera ikustean jendeak, xalotasunik handienaz, pentsatzen du euriak ekarritakoak direla.

5 **Jarri** hitz bakoitza dagokion tokian, eta idatzi ezkerretik eskuinera, eta goitik behera.

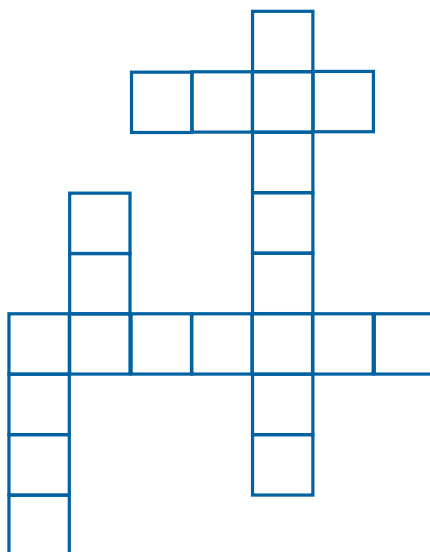
ibai

apo

suge

soldadu

zapatari

6 **Asmatu** Yinchuanen erori zen apo eta suge euria bezalako metereologia egoera bitxiak.

Adibidea: Apo eta suge euria.

_____ elurra

_____ kazkabarra

_____ haizea

_____ eguzkia

Irakurri bitartean

- 1 **Idatzi** egia (E) edo gezurra (G) honako esaldi hauetan:

Bidaztiak ezin izan zien agur esan nekazariei.

Herrixkak kiskali egin zituzten, paperezko itsasontziak balira bezala.

Nekazariak atxilotu egin zuen Handia.

Xia Tenzinek atsedeen hartu zuen arroz eta gari landaz inguratuta.

- 2 **Adierazi** zer egin zuen Xía Tenzinek Gu-Mangeko nekazarien bitzizak babesteko, eta **adierazi** marrazki baten bidez.

- 3 **Idatzi s** edo **z** dagokionaren arabera.

Behin bate___ amet___ak burrunbat___ua

apena___ ___entitu at___eden

e___natu miret___i go___atzeko

4 Erabili zerrenda honetako hitzak paragrafoa **osatzeko**.

eguzkiaren

ipuin

haur

lotan

ametsetan

berrogei

zahar

janzten

jan

Behin batez , izan omen zen Gu-Mang izeneko herri urrun eta _____ bat. Bertara sekula ez zen sartzen ez ilargiaren ez _____ argitasunik. Herritarrak apenas _____ ziren, ez baitzuen ez hotzik ez berorik egiten, eta _____ ere gutxi egiten zutenez, egun osoa _____ igarotzen zuten. Soil-soilik _____ egunez behin esnatzen ziren eta, horren eraginez, _____ agertzen zitzaiena sinesten zuten, eta esna zeudenean ikusten zutena ez. _____ hori kontatu izan zien ama zenak _____ denboran, Jentziri eta Xia Tenzini.

5 Inguratu Xía Tenzinen bidaiaren berri ematen diguten esaldiak.

Nekazariak esnatuta utzi zituen. Txistuka urrundu zen.

Ziztu bizian aldendu zen.

Arrastaka eraman zuen bere gorputz bustia.

Igarlearen hitzak gogoratu zituen. Begiak negar batean zituen.

Aita ez ote zuen aurkituko beldur zen.

6 Erantzun galdera hauei:

- Nola jaisten zen Ibai Horia?

- Zer paisaiek jartzen zuten Xia Tenzin amets batean bezala?

irakurri bitartean

- 1 **Idatzi** egia (E) ala gezurra (G) dagokionaren arabera:

Xía Tenzin kezkatuta zegoen igeri egiten ez zekielako.

Arrantzaleek lagundu egin zioten bidaztiari izurdea salbatzen.

Bazkal ostean, Xía Tenzinek tenplu bat aurkitu zuen.

Xía Tenzinek oihu eta negar egin zuen itsasoa hurbiletik ikusi zuenean.

Ilargiaren argitan, Konfuziok egiten zuen bezala, Yaoniang Ping-Pingen gutuna irakurri zuen.

Lagun itsuaren oroitzapenak lagundu egin zion erraldoiari.

- 2 **Osatu** istorioa zeure hitzekin. Nahi izanez gero, **alda** dezakezu jatorrizko kontakizuna.

Hasiera: Izurdea soka batez aingurari lotuta zegoen. Barrura begiratzeko ahoa ireki ziotenean, _____

Arrain handia hiltzear zegoen.

Korapiloa: Ahal izan zuten guztia ireki zioten ahoa. Xía Tenzinek

_____. Gero, gurinaz igurtzi zituen besoak eta _____.

Gutxira _____,

_____ Urrezko lingote bat zen!

Amaiera: Azkenean, izurdea isatsari eta hegalei eragiten hasi zen, eta _____

_____.

3 Adierazi.

- Zeresannahidaesaldihonekin: «Etaze gozoaitsasuraren gazial!»
-
-

- Xía Tenzinek zergatik ezin zion itsasoa deskribatu Dode lagun itsuari?
-
-

4 Ordenatu gertatutakoaren arabera.

Nola erreakzionatu zuen Xía Tenzinek itsasoa ikusi zuenean?

- Isilik gelditu zen.
- Xuxurlatu egin zuen.
- Oihu ikaragarria egin zuen.

5 Erantzun galdera hauei:

- Zer-nolako zalantzak izan zituen Xía Tenzinek Gu-Mang utzi eta gero?
-
-

- Zergatik pentsatzen zuen horrela?
-

- Zer sentitu zuen horizonteari begira, erbiaren ordua etorri zenean?
-

- Zer abentura zeukan bere zain arrantzaleen herrira iritsitakoan?
-

Irakurri bitartean

1 Ordenatu egoerak 1etik 5era gertatutakoaren arabera:

- Sakyako Handia txunditu egin zen Yaoniang Ping-Pingen oinak ikustean.
- Xía Tenzinek igarlearen hitzak gogoratu zituen.
- Nekazariak gogor ekin zioten lanari eta berreraiki egin zituzten herrixkak.
- Xía Tenzini, dantzaria gogoratzeak, itsasoa lehenengo aldiz ikusteak sortu zion sentrazio berbera sortzen zion.
- Xía Tenzinek ez zeukan kurkuiluen beharrik itsasoari entzuteko.

2 Ezabatu errepikatzen den silaba arrotza, eta **berridatzi** testua behar bezala.

Bizarginabarengana joaban zen baapaintzera; jostubanarengabana batxukun janztebara, babitxigilearengana jadezkoba balepoko babat eroatera; bazjostailu egilearebanera, bakometa bat baerostera; ebata bazapatariarengana, azkebanik, baoinetako bebarriak baegitera baeta balagun zaharra babisitatzera.

3 Adierazi.

- Nola saritu zuten arrantzaleek Xía Tenzin?

- Zenbat denbora behar izan zuen bidaztiak Lanhoura itzultzeko?

- 4 **Erantzun** arrantzaleek Xia Tenzini egin zizkieten galderi, eta **erantsi** beste hiru, gustura egingo zenizkiokeenak.

Nondik zetorren? _____

Zer-nolako helburuarekin? _____

Nolakoa izan zen bidaia? _____

G: _____

G: _____

G: _____

- 5 **Osatu** denden eta lanbideen taula hau. Eman azken lerroko datu guztiak.

Denda	Lanbidea	Zer saltzen duen
farmazia	botikaria	sendagaiak
	harakina	
oinetako denda	zapataria	
	bitxigilea	
		liburuak

- 6 **Inguratu** paragrafo honi ez dagozkion hitzak.

Istant batez, isilik, elkarri begira egon ziren. Bitxia bada ere, elkarren begietan, harrezkero elkarrekin, herrixka batean biziko zuten historia ikusi nahi izan zuten. Hitzik esan gabe, pikondo baten azpian eseri ziren, eta hitz egiten hasi ziren. Hego haizea zebilen. Yaoniang Ping-Pingek astiro-astiro oinetakoak kendu zizkion bidaiari nekatuari, eta bere esku ttikiak igurtzika hasi zitzaizkion, masaia ematen.

Irakurri bitartean

1 **Idatzi** egia (E) edo gezurra (G) dagokionaren arabera:

- Ezkonberriak Jentzi eta Dode ikusteko irrikan zeuden.
- Xía Tenzinek ez zuen kontuan hartu amaren aholkua.
- Gobernadoreak konbentzitu egin zuen Yaoniang Ping-Ping berarekin ezkon zedin.
- Xía Tenzini iruditu zitzaion bizitza sei jakitun indioen istorioaren antzekoa zela.
- Aita izotzaren azpian ikusi zuenean, negar egin zuen, itsasoa ikusi zuenean bezala.
- Eguraldi txarrak hondatu egin zien Xía Tenzini eta Yaoniang Ping-Pingi itzulera bidaia.

2 **Lotu.**

Behartu egin nahi zuen Yaoniang Ping-Ping berarekin ezkontzera.	Yaoniang Ping-Ping
Esku batez elur geruza kendu zuen.	Jentzik
Yinchuanetik Lanzhourainoko bidaia egin zuen.	Xía Tenzinek
Kometa bat ikusi zuen zeruan.	Gobernadoreak

3 **Erantzun** honako galdera hauei:

- Noiz gogoratu zuen Xía Tenzinek jakitun indioen eta elefantearen ipuina?
-

- Zerk sortarazi zion Xía Tenzini bihotzean hotzikara?
-

- Zer susmatu zuen Xía Tenzinek bere arreba Jentziri buruz?
-

4 Adierazi.

- Zer eskaini zion gobernadoreak Yaoniang Ping-Pingi emazte-tzat hartzeko? _____
- Yaoniang Ping-Pingen ustez, zer-nolako amarrua zekarren eskuetan gobernadoreak? _____
- Nola lortu zuen dantzari txikiak gobernadorearengandik libratzea? _____

5 Bilatu letra zopan zerekin konparatzen duten sei jakintsu itsuek elefantea.

H	A	I	Z	E	M	A	I	L	E	A
O	E	S	V	S	A	R	X	O	E	Z
R	F	O	E	C	T	A	N	E	E	U
M	G	K	P	L	A	N	T	Z	A	H
A	B	A	H	I	G	U	T	O	E	A
R	O	L	D	F	E	A	N	I	E	I
D	L	J	E	P	D	N	L	L	E	T
A	S	U	G	E	A	S	T	I	E	Z
M	A	T	P	N	I	X	O	E	E	A

6 Osatu.

Xia Tenzinek zabal-zabal irri eginez ezpaineekin eta begiekin,

Bihotzeko pilpirak izugarri azkartu zitzaizkion _____

Poz-pozik abestu eta dantzatu zuten, baina _____

Xía Tenzinek zerura bota zuen arrearentzat erositako kometa:

irakurri ondoren

1 **Asmatu** beste izenburu bat liburuarentzat.

2 **Adierazi** zer sentitu zenuen itsasoa ikusi zenuen lehenengo al-dian. Inoiz ikusi ez baduzu, nolakoa izango dela uste duzu?

3 **Lotu** igarlearen hitzak Xia Tenzinek bizi duen egoerarekin, eta **ordenatu** liburuko gertaeren arabera.

Poztasunak izango dituzu	Kartzelako ziegan.	1
Harridura sortuko duzu	Dantzariaren gutuna irakurri zuenean.	5
Mina sentituko duzu	Izurdea askatu zuenean.	2
Zinez maite zaituen batek	Kazkabarrak buruan jo zionean.	7
Itxaropena izango duzu	Nekazarien bizitza salbatu zuenean.	3
Tristeziak izango dituzu	Dantzaria berriz ikusi zuenean.	6
Norbait zain edukiko duzu	Eztei otorduan.	8
Harri eta zur geldituko dira	Dantzariak nola libratu zen gobernadorearengandik nola libratu zen esan zionean.	4

4 **Erantzun.**

- Zer-nolako opariak egin zizkieten Xía Tenzinek eta Yaoniang Ping-Pingek elkarri?
-
-

5 **Osatu** XiaTenzini bere amak emandako aholkua, eta **adierazi** noiz gogoratu zuen:

«_____ antzekoa behar duzu izan: _____
eta _____ makurtzen badute ere, altxa egiten da
beti, eta _____».

- _____ gogoratu zuen aholkua,

6 **Lotu** zutabetako hitzak elkarrekin, konparazioak egiteko.

Itsasoa	haize errotarenak	bezain	urdina da
Belarra	zerua	bezain	berdea da
Kolore zuria	jadea	bezain	zuria da
Xia Tenzin	esnea	bezain	altua da
Haren besoak	banbua	bezain	luzeak ziren

7 **Gogoratu** zein egoeratan sentitu zuen Xía Tenzinek burutik oinetako behatzetarainoko hotzikara, eta **idatz itzazu**.

irakurri ondoren

8 **Ikertu** zer den yak bat, eta deskribatu.

9 **Osatu** esaldiak falta diren hitzekin.

Arratsaldea _____ ordua da, eta _____
erbiaren ordua da.

_____ behar izan zuen uhin handi batek _____
_____ itzultzeko.

Bazekien oso _____ zela haren berririk _____:
_____ bat mandioan aurkitzea bezain zaila.

Xia Tenzinek _____ hasi zuen bere bidaia, ia _____
_____ lehenago, eta neguan _____.

Xia Tenzin mutil normal baten gisa hazi zen _____ urte
bete zituen arte; gero, _____ metro neurtzera iritsi zen.

10 **Imajinatu**, eta **idatzi** beste amaiera bat istorioarentzat.

11 **Adierazi**, eta **arrazoituz** zure iritzia.

- Zer pentsatzen duzu norbaiti, ezberdina izateagatik barre egiten zaionean? _____

Liburuaren izenburua: _____

Idazlea: _____

Marrazkilaria: _____

Bilduma: _____

Saila: _____

Agitatekoa: _____

Orrialdeak: _____

■ Agertzen diren pertsonaiak: _____

■ Pertsonaia nagusiaren deskribapena: _____

■ Istoriaren zati handiena gertatzen den lekua: _____

Gaia

Xia Tenzin gazte _____ da eta txikitatik pairatu behar izan zituen bromak ikaragarri handia zelako. Amak adoretu egiten zuen beti eta aholkuak ematen zizkion, hil zen arte. Orduko ohiturari jarraituz, gazteak egun batez bisita egin zion _____ bati. Agur esan zien Jentzi bere arrebari, Dode lagun itsuari, eta Xui _____ eman zion yak artaldearen ardura. Orduan bidaia gorabeheratsu, arriskutsu eta ustekabez beteari ekin zion, _____ eta _____ bila. Txina zeharkatu zuen eta, _____ ibaiari jarraituz, esperientzia ugari izan zituen eta jende asko ezagutu zuen, eta bere aita ezagutzen zuten _____ zien. Xia Tenzinek _____ sentitu zuen itsasoa ezagutu eta aita aurkitu zuenean, izotzetan _____. Igarlearen profezia bete ondoren, bidaiariak amaren hitzak gogoratu zituen eta etxera itzuli zen _____.

Zure iritzia

- Gehien gustatu zaizuna.

- Gutxien gustatu zaizuna.

- Gustatu al zaizu amaiera? Azaldu zegatik.

- Liburuaren balorazioa: 1 2 3 4 5

- Gomendatuko al zenieke liburua lagunei? Azaldu zergatik.

Irakurketaren data: _____ Sinadura: _____